

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD			PESEL																

*miejsce
na naklejkę*

EGZAMIN MATURALNY Z HISTORII

POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **13 czerwca 2016 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 38 stron (zadania 1–27).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MHI-R1_1P-163

Zadanie 1. (0–1)**Źródło 1. Ilustracja. Ceremonia ważenia serc**A. Chalaby, [...] *do Abu Simbel i Synaju*, Łódź 1995, s. 5.**Źródło 2. Modlitwa [fragment]**

Chwała tobie, wielki boże – Panie Obu Prawd!

Przybyłem do ciebie, [...]. Znam ciebie, znam imię 42 bogów, którzy są z tobą w tej Szerokiej Sali Obu Prawd, którzy żyją prawdą, pilnują grzeszników [...].

Otom poznał was, Panowie Obu Prawd, przyniosłem wam prawdę, unicestwiłem grzechy.

Nie grzeszyłem przeciw ludziom, nie szkodziłem poddanym, nie czyniłem nieprawości w miejscu prawdy, nie znałem zła, nie popełniłem grzechów. [...]

Nie oczerniałem sługi wobec przełożonego jego, nie stałem się przyczyną głodu, nie stałem się przyczyną płaczu, nie zabijałem sam ani nie kazałem zabijać, nie zadawałem cierpienia nikomu. [...]

Nie zatrzymywałem wody, gdy płynęła, nie przerywałem tam na wodzie wzburzonej [...]. Jestem czysty, jestem czysty, jestem czysty.

J. Dumanowski, S. Olszaniec, *Starożytność i średniowiecze w tekstach źródłowych*, Gdynia 2003, s. 9–10.

Wskaż związek pomiędzy modlitwą (źródło 2.) a treścią malowidła (źródło 1.). Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do obu źródeł.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2. (0–1)

Fragmenc dzieła historyka z okresu starożytności.

W sporach prywatnych każdy obywatel jest równy w obliczu prawa; jeśli zaś chodzi o znaczenie, to jednostkę ceni się nie ze względu na jej przynależność do pewnej grupy, lecz ze względu na talent osobisty, jakim się wyróżnia; nikomu też, kto jest zdolny służyć ojczyźnie, ubóstwo albo nieznanne pochodzenie nie przeszkadza w osiągnięciu zaszczytów. W naszym życiu państwowym kierujemy się zasadą wolności. [...] Kierując się wyrozumiałością w życiu prywatnym, szanujemy prawa w życiu publicznym; jesteśmy posłuszni każdoczesnej władzy i prawom, zwłaszcza tym niepisany, które bronią pokrzywdzonych i których przekroczenie przynosi powszechną hańbę.

D. Ostapowicz, S. Suchodolski, D. Szymikowski, *Od Hammurabiego do Fukuyamy. Nowa matura z historii. Przekazy źródłowe z ćwiczeniami*, t. 1, *Od starożytności do 1789 roku*, Gdańsk 1999, s. 28.

Rozstrzygnij, o której greckiej polis jest mowa w tekście. Swoją odpowiedź uzasadnij, odwołując się do konkretnych zasad ustrojowych.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–1)

Na podstawie materiałów źródłowych i wiedzy własnej wykonaj polecenie.

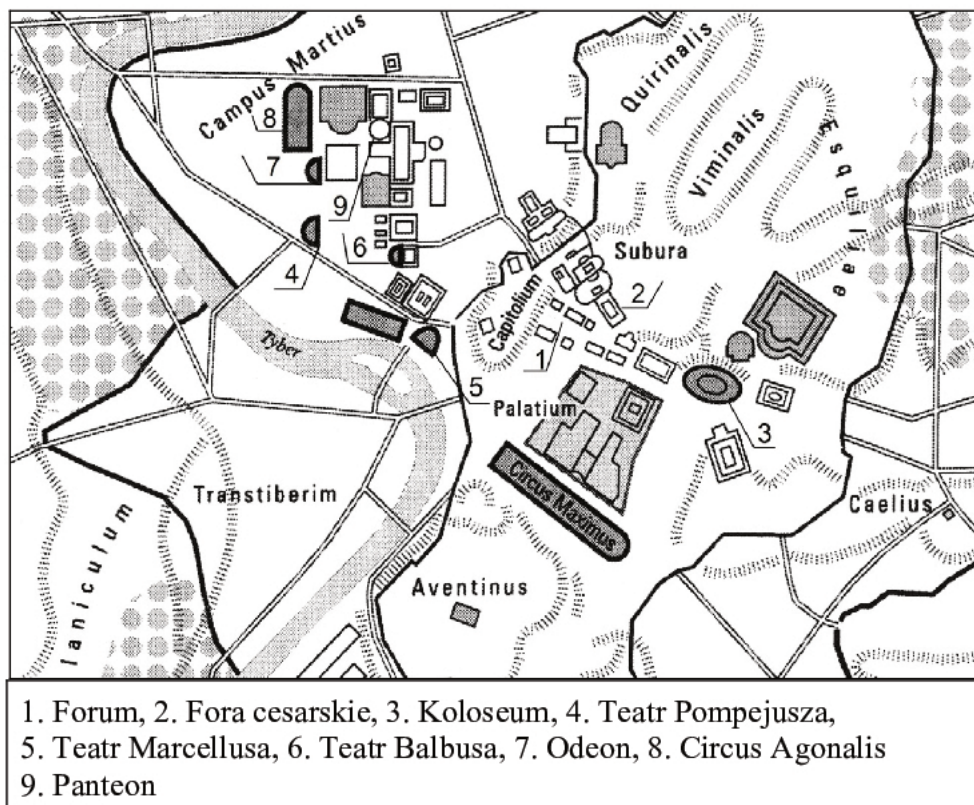
Źródło 1. Opisy budowli starożytnych

A. Przy termach na polu Marsowym powstała także słynna [świątynia] poświęcona wszystkim bogom, prócz posągów bogów stanęły tu także rzeźby przedstawiające Augusta i fundatora.

B. Budowla pochodzi z połowy V wieku p.n.e. Wtedy to Persowie byli już ostatecznie pokonani, a miasto pod rządami Peryklesa promieniowało dumą i pewnością siebie. Nowa świątynia Ateny ogłaszała ten fakt całemu światu.

C. Sokrates z Knidos zasłynął jako twórca [budowli] zaliczanej do siedmiu cudów świata starożytnego. Stała u wejścia do portu, składała się z trzech kondygnacji o łącznej wysokości 120–135 m, a ogień płonący na szczycie widoczny był z odległości prawie 50 km.

Na podstawie: J.C. Fredouille, *Słownik cywilizacji* [...], Katowice 2006, s. 32.; R. Burton, R. Cavendish, *Cuda świata*, Warszawa 1992, s. 14.; G. Rachet, *Słownik cywilizacji* [...], Katowice 2006, s. 357.

Źródło 2. Plan miasta starożytnego

A. Ziółkowski, *Historia powszechna. Starożytność*, Warszawa 2013, s. 967.

Uzupełnij zdania.

Plan przedstawia miasto o nazwie Na terenie tego miasta powstała budowla, której opis w źródle 1. został oznaczony literą Budowla ta została zaznaczona na planie numerem

Zadanie 4. (0–1)

Malowidło na całunie¹, Fajum, II w. n.e.

<https://commons.wikimedia.org>

¹Całun – tkanina służąca do okrywania zwłok.

Na podstawie treści malowidła sformułuj wniosek dotyczący stosunku Rzymian do wierzeń podbitych ludów. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do źródła.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5.

Na podstawie materiałów źródłowych i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło 1. Fragment opracowania historycznego

Jego sławny zbiór ustaw wprowadzał zgodność prawa rzymskiego z potrzebami tamtych czasów, usuwając stare przeżytki i rozróżnienia nieoparte na rzeczywistych różnicach. W tamtej epoce zaczynanie od surowego korzenia w celu opracowania kodeksu praw, który by odzwierciedlał rzeczywistość i pojęcie świata wczesnobizantyjskiego, byłoby czymś nieprawdopodobnym. Justynian i Trybonian¹ opracowali nowy plan i odświeżyli szacowną budowlę prawa rzymskiego. O mistrzostwie ich roboty świadczy dobitnie sposób, w jaki późniejsze pokolenia przyjmowały ów kodeks za punkt wyjścia do opracowania własnych systemów prawnych.

R. Browning, *Justynian i Teodora*, Warszawa 1977, s. 225.

¹ Trybonian – prawnik na dworze cesarza Justyniana Wielkiego.

Źródło 2. Prokopiusz z Cezarei, *Historia sekretna* [fragment]

Osiągnąwszy władzę cesarską, Justynian natychmiast zdołał wszystko całkowicie pogmatwać. To bowiem, co dawniej było zabronione przez prawo, wprowadzał do konstytucji, a istniejące, przez zwyczaj uświęcone instytucje obalał, i mogło się wydawać, że po to nosił szaty cesarskie, aby wszystko przyoblec w nową szatę. Znosił istniejące urzędy, wprowadzał nowe, których dotąd nie było, i tak samo postępował ze zbiorami praw i rejestrami wojskowymi, nie z uwagi na sprawiedliwość czy dobro publiczne, lecz po to tylko, aby wszystko było po nowemu i nosiło jego imię.

Prokopiusz z Cezarei, *Historia sekretna*, Warszawa 1977, s. 80– 81.

Zadanie 5.1. (0–1)

Odwołując się do przywołanych źródeł, wyjaśnij różnicę w poglądach obu autorów na temat działalności cesarza Justyniana.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5.2. (0–1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Panowanie Justyniana Wielkiego miało miejsce po

- A. panowaniu Ottona I.
- B. chrzcie Chlodwiga.
- C. śmierci Mahometa.
- D. koronacji Karola Wielkiego.

Zadanie 6. (0–1)**Źródło 1. Fragment źródła z epoki**

Zdarzyło się zaś w owych dniach, że Rościsław, książę słowiański, ze Świętopętkiem posłali [...] do cesarza Michała, pisząc tak: „[...] Uczą nas rozmaicie. A my, Słowianie, ludzie prości, nie mamy nikogo, kto by nas nakierował ku prawdzie i ukryte znaczenia wyłożył. Przeto, dobry panie, pošlij nam takiego męża, który by nam wszelką prawdę wyłożył”. Wtedy cesarz powiedział do filozofa Konstantyna: „[...] Weź oto dary liczne i ruszaj, wzięwszy ze sobą brata swojego, Metodego”.

Wiek V–XV w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, Warszawa 1997, s. 91.

Źródło 2. Awers współczesnej monety

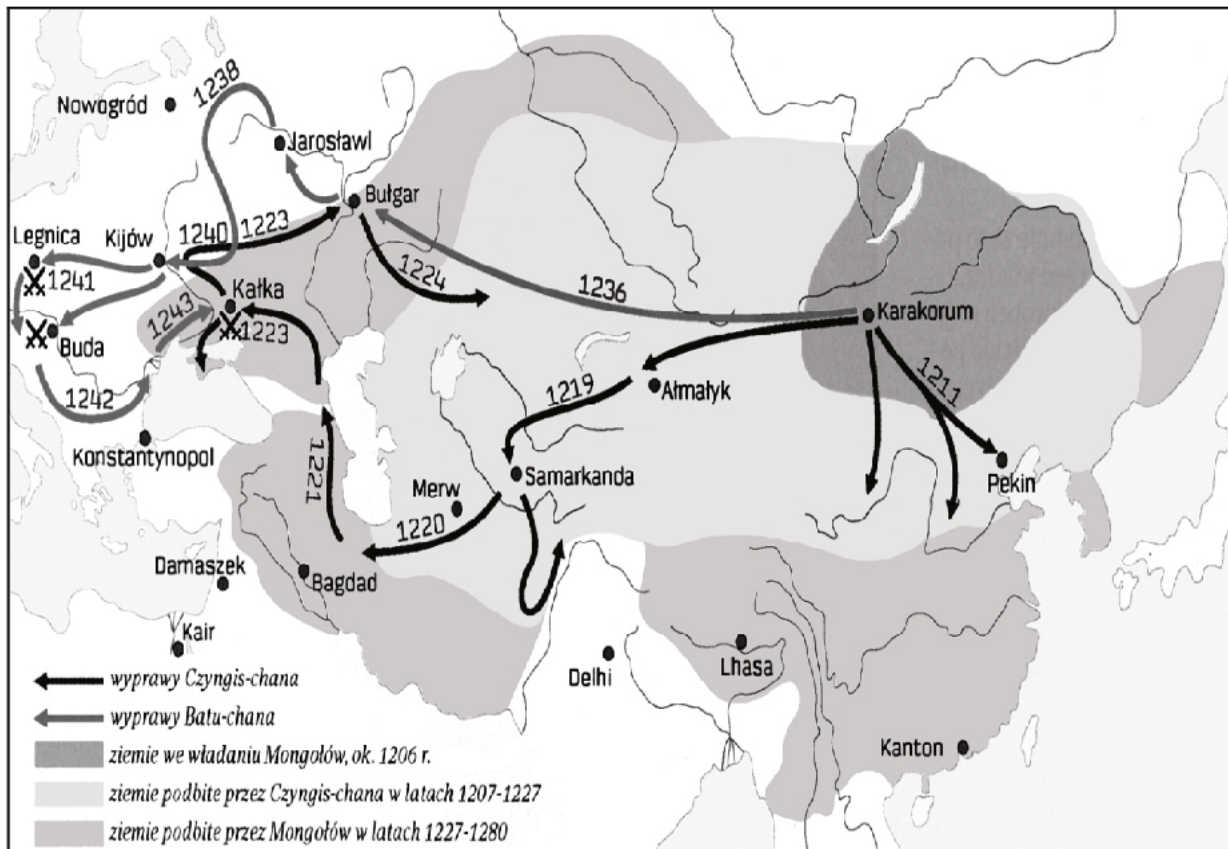
www.ecb.europa.eu

Na podstawie źródeł i własnej wiedzy wyjaśnij, w jakim celu i dokąd (podaj ówczesną nazwę państwa) udali się obaj bracia.

Cel:

.....

Nazwa państwa:

Zadanie 7. (0–1)**Źródło 1. Mapa. Podboje Mongołów w XIII w.**

Bitwy Świata, nr 10, s. 4 [dodatek do dziennika „Rzeczpospolita”, 19 maja 2007]

Źródło 2. Jan Długosz, *Dzieła wszystkie* [fragment]

Tatarzy, po odniesieniu tak wielkiego zwycięstwa nad księciem Henrykiem, jego wojskiem i innymi [...], zabrawszy łupy i każdemu z zabitych, żeby wiedzieć mogli [ich] liczbę, jedno ucho obciąwszy, napełnili uszyna dziewięć wielkich wozów aż do wierzchu. Głowę zaś księcia Henryka zatknęli na najwyższej włóczni i zanieśli pod zamek. Tam ukazując ją obleżonym, przez tłumacza rozkazali, aby im po zwyciężeniu i zabiciu Henryka zamek bez oporu oddano.

J. Długosz, *Dzieła wszystkie*, t. 3, Kraków 1868, s. 265, 266.

Rozstrzygnij, czy jedna z wypraw Czyngis-chana dotarła do miejsca, w którym rozegrała się bitwa opisana w tekście. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do obu źródeł.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8. (0–1)**Wystąpienie Pawła Włodkowica na soborze [fragment]**

Nie wolno niewiernym, choćby nawet nie uznawali cesarstwa rzymskiego, zabierać państw ich, posiadłości lub przywilejów, ponieważ bez grzechu za sprawą Boga je posiadają, który to bez różnicy stworzył dla człowieka, którego ukształtował na swój obraz. [...] Pisma cesarskie udzielone krzyżowcom z Prus albo innym w sprawie zajęcia ziem niewiernych żadnych im nie dają praw, ale raczej oszukują wiernych w Chrystusie, ponieważ nikt nie daje nic z tego, czego nie posiada, ani też tego rodzaju dokumenty, ani papieży, ani cesarzy nie mogły im dać jakichkolwiek uprawnień, szczególnie przeciw prawu naturalnemu i Bożemu. [...] Wszelkie prawo naturalne, boskie, kościelne i świeckie potępia zwalczających tych, którzy pragną żyć w pokoju.

Wielka historia Polski, t. 3, Kraków 1999, s. 111–112.

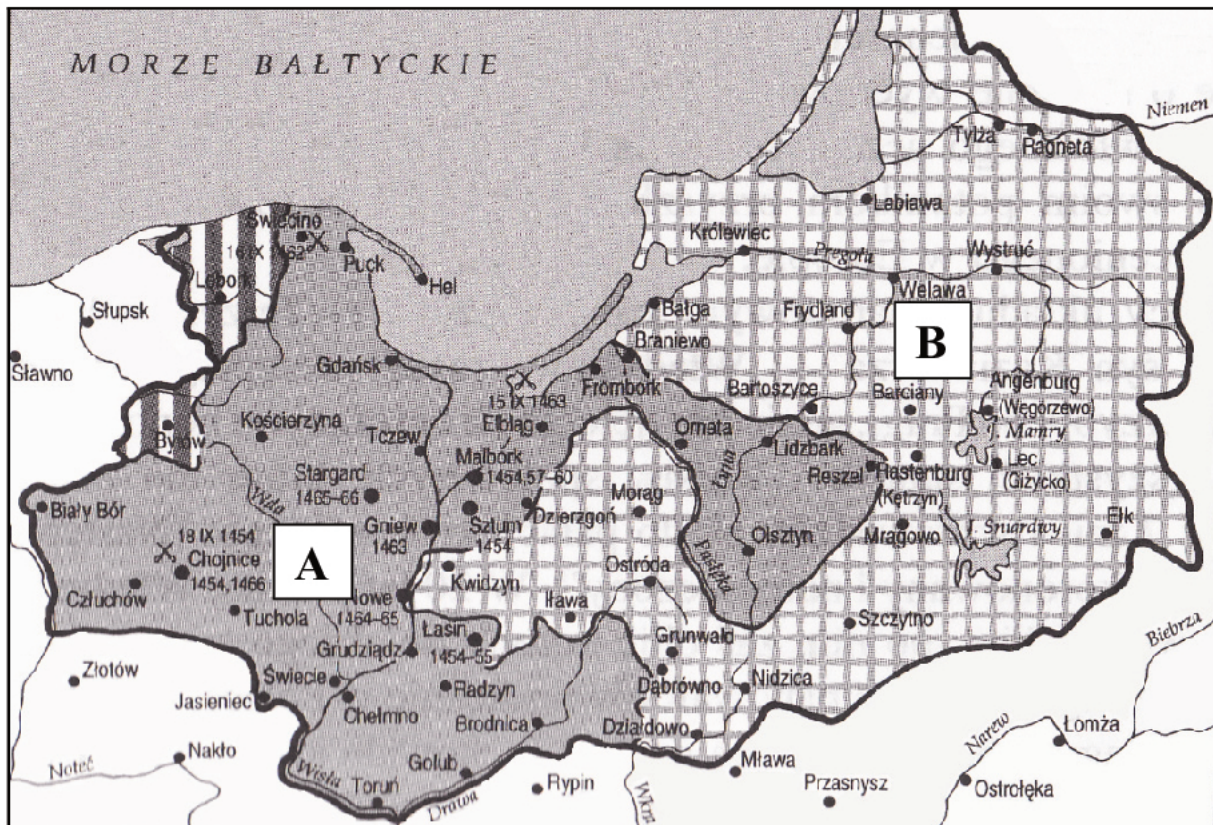
Sformułuj tezę zacytowanego wystąpienia i przytocz dwa argumenty, którymi mówca tę tezę uzasadniał.

Teza:

.....

Argumenty:

-
-
-
-

Zadanie 9. (0–1)**Mapa. Podział ziem zakonu krzyżackiego w XV w.**

Na podstawie: A. Dybkowska, J. Żaryn, M. Żaryn, *Polskie dzieje*, Warszawa 2002, s. 73.

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

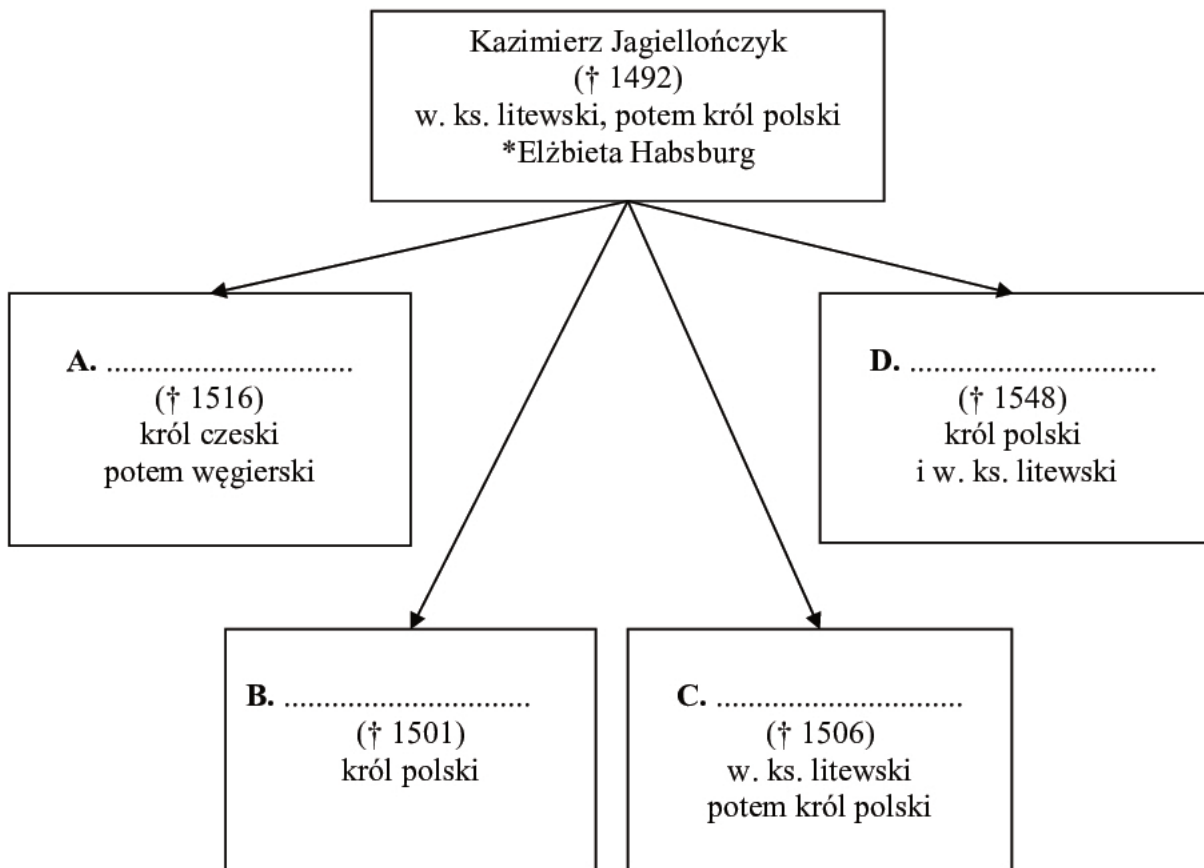
1.	Terytorium oznaczone na mapie literą A zostało lennem Polski na mocy I pokoju toruńskiego.	P	F
2.	Na mapie zaznaczono symbolem „X” miejsca bitew z okresu wojny trzynastoletniej.	P	F
3.	Terytorium oznaczone na mapie literą B stało się lennem Polski jako tzw. Prusy Królewskie.	P	F

Zadanie 10. (0–2)**Fragment opracowania historycznego**

Nieraz dwanaścioro dzieci – chwali się Elżbiecie u ówczesnych dziejopisarzy i kronikarzy – spoczywało razem dookoła matki. Najmilszym jej sercu, jak naoczni upewniają świadkowie, był średni z synów, Olbracht [...]. Starszy odeń dwoma laty Kazimierz i Władysław, ujmowali dziewczyną skromnością i potulnością. Młodszy: Aleksander, Zygmunt i Fryderyk dziwili swoją dziecinną powagą i wczesnym statkiem. [...] Synowie matki, która tak wysoce pokładała skuteczność w edukacji, iż osobne o niej pismo pozostawiła, otrzymali wszyscy rozumne, pracowite wychowanie. Już między szóstym i siódmym rokiem życia [dzieci] wychodziły [...] spod pieczy niewieściej w ręce wychowawców męskich.

K. Szajnocha, *Szkice historyczne*, Warszawa 1930, s. 22.

Na podstawie źródła oraz własnej wiedzy uzupełnij schemat: wpisz w wykropkowane miejsca A–D odpowiednie imiona synów Elżbiety i Kazimierza.

(†) – daty śmierci

* małżeństwo

Zadanie 11. (0–1)

Fotografia. Ratusz w Poznaniu

www.poznan.pl

Podaj nazwę stylu architektonicznego, dla którego reprezentatywny jest budynek przedstawiony na fotografii, i wskaż jedną widoczną cechę tego stylu.

Nazwa:

Cecha:

Zadanie 12. (0–2)

Girolamo da Treviso, alegoria z XVI w.

M. Hollingsworth, *Sztuka w dziejach człowieka*, Warszawa 2006, s. 273.

Objaśnienie:

Napisy na kamieniach: JAN, MATEUSZ, ŁUKASZ, MAREK.

Napisy na leżących postaciach kobiet: HIPOKRYZJA, CHCIWOŚĆ.

Odwołując się do treści rysunku, wyjaśnij jego ideologiczną wymowę.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (0–2)**Wilhelm Slawata¹, *Pamiętniki* [fragment]**

W całym rzymskim cesarstwie, we wszystkich królestwach i księstwach chrześcijańskich, uznano za czyn zły i karygodny, że osoby, wywodzące się z Czech i z dwóch wyższych stanów, popełniły występki równie haniebne i w żadnej kronice świata niespotykane. [...] Najsamprzód czterech panów i jeden szlachcic [...] ujęli gwałtownie hrabiego Martinica i trzymając go mocno pod ręce, podprowadzili do otwartych już okien, krzyżąc: „Teraz wymierzmy sobie sprawiedliwość na wrogach naszej religii!”. Obaj hrabiowie sądzili, że z kancelarii powiodą ich do więzienia: skoro jednak Martinic zrozumiał, co go czeka, zawołał donośnym głosem: „Wszystko zniosę chętnie, gdy mam umierać za Boga, Jego świętą wiarę katolicką i Najjaśniejszego Pana [...]”. Napastnicy podnieśli go z ziemi i strącili głową na dół w głąb rowu zamkowego, razem z rapierem i sztyletem [...].

¹ Wilhelm Slawata – namiestnik cesarski w Czechach; pełnił tę funkcję z Jarosławem Martinicem.

Wiek [...] w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S. Lenard, Warszawa 1999, s. 238.

Na podstawie źródła i własnej wiedzy uzupełnij tekst – wpisz w wykropkowane miejsca (A–D) odpowiednie informacje.

Opisane wydarzenie nosi w historiografii nazwę (A)
 i miało miejsce w roku (B) Zapoczątkowało ono
 krwawy konflikt europejski zwany (C)
 W tym czasie w Rzeczypospolitej Obojga Narodów panował (D)

Zadanie 14. (0–1)**O kazaniach w kościołach katolickich w Polsce w XVII w.**

Wszędzie w nich [w kazaniach] starosty, hetmany, biskupi, Rzeczpospolita, choćby pisali o Fenicyi, Turcyi lub Asyryi. Wszystko tam w żupan ubrane. Chrystus Pan, apostołowie, święci, słowem, Stary i Nowy Testament przemawia sądem i wyrażeniem naszej szlachty [...] wojna ma nazwisko pospolitego ruszenia; tam Zbawiciel odprawuje sejm elekcyjny na koronę niebieską, [...] słowem, co byś nie czytał, wszędzie nie wyjdiesz ani na chwilę ze swej rodowości, ze swego kraju.

J. Tazbir, *Szlachta i teologowie*, Warszawa 1987, s. 242.

Rozstrzygnij, czy opisane zjawisko można określić jako przejaw sarmatyzacji religii. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do tekstu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15. (0–1)**Zmiany w tematyce książek francuskich w XVIII w.**

Literatura	1723–1727	1750–1754	1784–1788
religijna	35%	27%	15%
naukowa	35%	43%	55%
piękna	30%	30%	30%

E. Rostworowski, *Historia powszechna. Wiek XVIII*, Warszawa 1995, s. 129.

Wyjaśnij powody zmian w tematyce książek wydawanych we Francji w XVIII w.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16.**Akt prawny z epoki [fragment]**

Uznając, iż los nas wszystkich od ugruntowania i wydoskonalenia konstytucji narodowej jedynie zawisł, długim doświadczeniem poznawszy zadawnione rządu naszego wady, a chcąc korzystać z pory, w jakiej się Europa znajduje, i z tej dogorywającej chwili, która nas samym sobie wróciła, wolni od hańbiących obcej przemocy nakazów, ceniąc drożej nad życie [...], egzystencję polityczną, niepodległość zewnętrzną i wolność wewnętrzną narodu, którego los w ręce nasze jest powierzony, chcąc [...] na wdzięczność współczesnych i przyszłych pokoleń zasłużyć, [...] dla dobra powszechnego, dla ugruntowania wolności, dla ocalenia Ojczyzny naszej i jej granic z największą stałością ducha, niniejszą konstytucję uchwalamy i tę całkowicie za świętą, za niewzruszoną deklarujemy, dopóki by naród w czasie prawem przepisany, wyraźną wolą swoją nie uznał potrzeby odmienienia w niej jakiego artykułu.

Wiek XVI–XVIII w źródłach, Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii i studentów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 431.

Zadanie 16.1. (0–1)

Podaj nazwę zacytowanego aktu prawnego stosowaną w historiografii oraz rok jego uchwalenia.

Nazwa:

Rok:

Zadanie 16.2. (0–1)

Na podstawie własnej wiedzy wyjaśnij, do jakich wydarzeń w dziejach Europy odnoszą się słowa: *chcąc korzystać z pory, w jakiej się Europa znajduje.*

.....

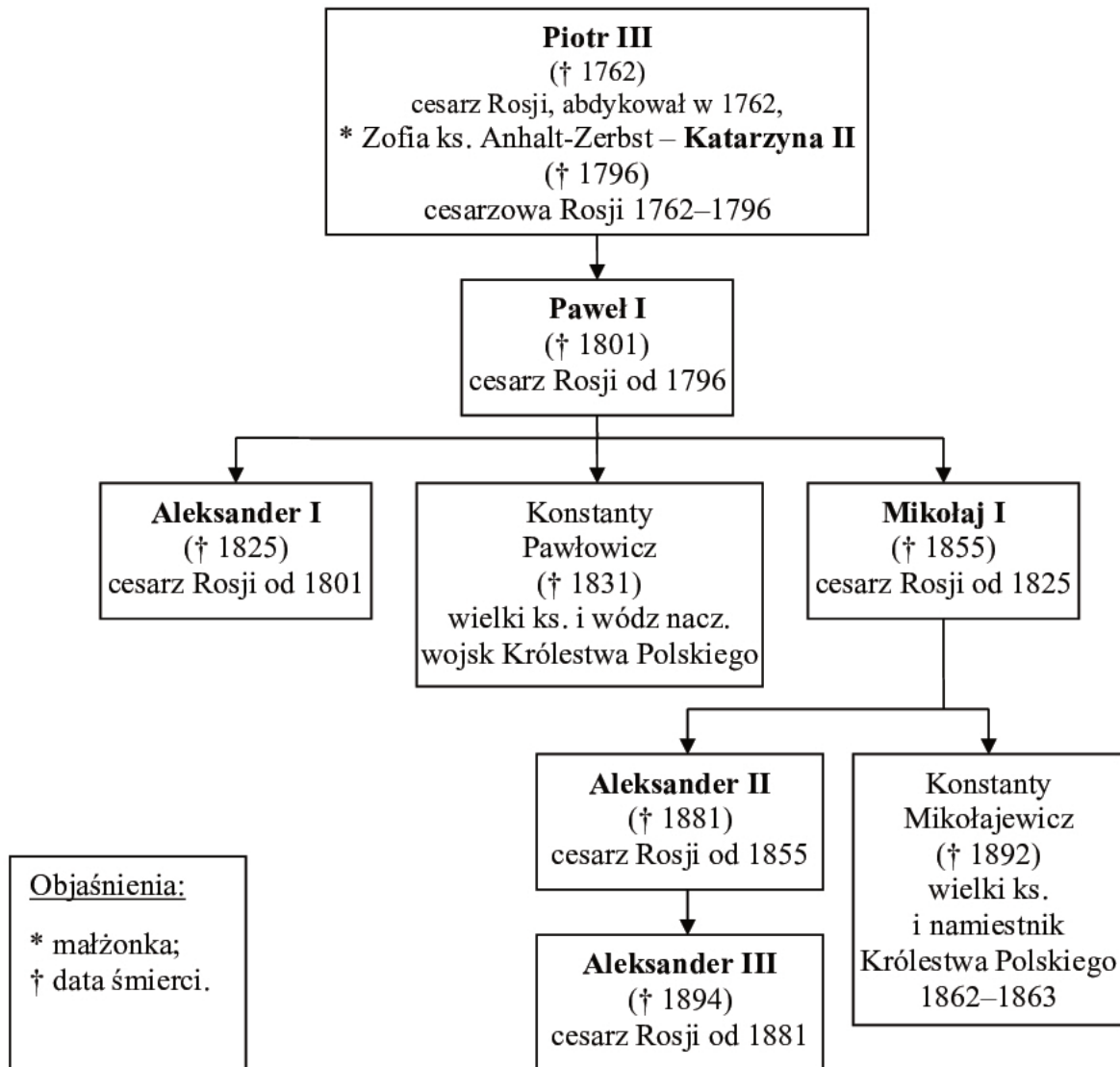
.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17. (0–1)**Fragment tablicy genealogicznej dynastii Romanowów**

Na podstawie: *Dynastie Europy*, red. A. Mączak, Wrocław 2003, s. 365–366.

Wskaż władców Rosji, za których panowania rozegrały się wymienione niżej wydarzenia – zapisz imiona tych władców w odpowiednich miejscach w tabeli.

	Wydarzenie	Władca
A.	zakończenie wojny secesyjnej	
B.	wybuch wojny krymskiej	
C.	zawiązanie <i>Świętego Przymierza</i>	
D.	stłumienie powstania węgierskiego przez Paskiewicza	

Zadanie 18. (0–1)

Rysunek alegoryczny, XIX w.

www.pinakoteka.zascianek.pl

Wyjaśnij symbolikę przedstawionej sceny i wskaż wydarzenie historyczne, do którego ta ilustracja nawiązuje.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19.**Źródło 1. Fragment wypowiedzi Hirobumi Ito, polityka japońskiego**

Byłem jednym z pierwszych Japończyków, którzy udali się do obcych krajów [...]. Zawsze popierałem przyjęcie zasad zachodniej cywilizacji, oddałem swe usługi dla postępu i przekształcenia Japonii [...]. Od początku uważaliśmy, że nie tylko lud japoński musi przyjąć zachodnie metody, ale winien szybko obyć się bez pomocy Europejczyków, ich wskazań i doglądu. Zrazu ściągaliśmy wielu cudzoziemców do Japonii, ale pilnowaliśmy, aby kształcili młodzież japońską, aby mogła zająć ich miejsce.

G. Chomicki, L. Śliwa, *Wiek XIX. Teksty źródłowe. Tematy lekcji i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 2001, s. 107.

Źródło 2. Fragment opinii historyka

[Japonia] w połowie XIX wieku pojęła, że musi zacząć uczyć się u białych i że każdy naród, który pozostanie w stosunku do nich w tyle, jest skazany na uzależnienie techniczne i wyzysk. Tę zasadniczej wagi sprawę rozwiązano wszakże połowicznie. Japonia wprowadziła u siebie techniki dotychczas zakazane, lecz zakupywała je za granicą w gotowej postaci, co doprowadziło do zapożyczeń i naśladownictwa [...]. Nacisk na naśladownictwo [za]miast na dokonywanie własnych wynalazków nie jest wyłącznie winą Japonii: to biali zachęcali ją do kopiowania, bacząc zresztą pilnie, by odstępować jej jedynie przestarzałe patenty [...].

R. Guillain, *Od Pearl Harbour do Hiroshimy. Japonia w latach wojny*, Warszawa 1988, s. 158–159.

Zadanie 19.1. (0–1)

Rozstrzygnij, czy oba źródła tak samo opisują przyczyny otwarcia się Japonii na cywilizację zachodnią w 2. poł. XIX w. Uzasadnij swoje stanowisko.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19.2. (0–1)

Wyjaśnij, czy zdaniem autora źródła 2. Japonia osiągnęła cele, o których pisał autor źródła 1.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 20. (0–2)

Włoski rysunek satyryczny

Objaśnienia:

Mężczyźni (od lewej): cesarz Niemiec Wilhelm II, cesarz Austrii Franciszek Józef I, król Wielkiej Brytanii Jerzy V, prezydent Francji Raymond Poincaré, car Rosji Mikołaj II. Przedmioty trzymane przez postaci od lewej symbolizują: Korsykę, Tunezję, Valonę¹, Trydent, Triest. Postać kobiety w koronie ma na sukni herb dynastii sabaudzkiej.

www.toscana-art.it

¹ Valona – miejscowość nad Adriatykiem.

Wyjaśnij, do jakich wydarzeń politycznych z lat 1914–1915 r. nawiązuje rysunek satyryczny. W odpowiedzi odwołaj się do jego treści.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 21. (0–2)

Źródło 1. Rysunek satyryczny, *Ignacowe prace*¹, 1928 r.

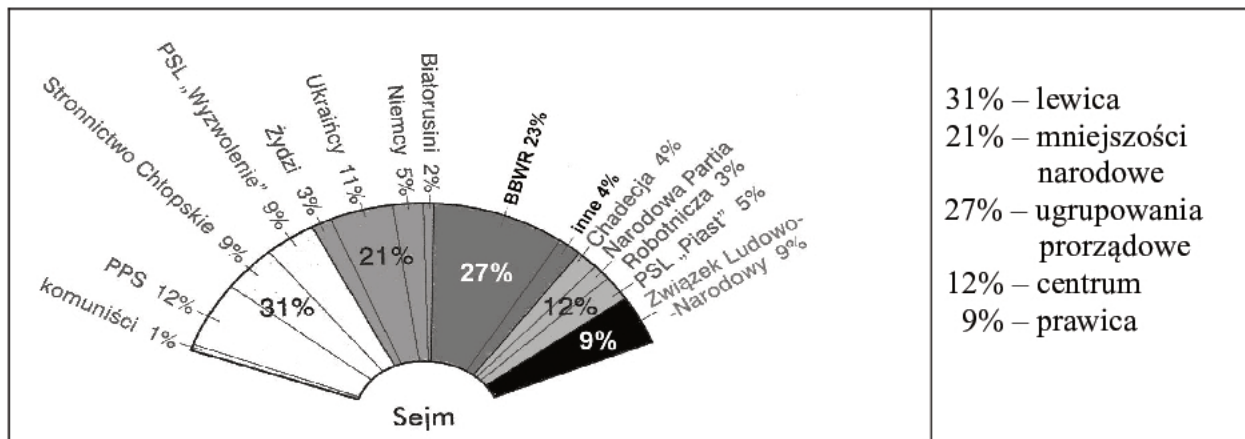
Marszałek Daszyński:
*Stary ze mnie bednarz² parlamentarny,
 ale tak zdezelowanej beczki jeszcze w życiu
 nie widziałem.*

„Mucha” 1928, nr 42, s. 1.

¹ Nawiązanie do syzyfowych prac.
² Bednarz – rzemieślnik wykonujący beczki z drewnianych klepek.

Źródło 2. Wykres. Wyniki wyborów do sejmu w 1928 r.

Na podstawie: A. Radziwiłł, W. Roszkowski, *Historia 1871–1939*, Warszawa 1998, s. 305.

Wyjaśnij tytuł rysunku satyrycznego. W odpowiedzi odwołaj się do treści obu źródeł.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 22. (0–2)**Fragment pracy brytyjskiego historyka Orlanda Figesa**

[Siergiej Eisenstein] w 1938 r. dostał szansę obłaskawienia Stalina epickim filmem historycznym *Aleksander Newski*, o księciu nowogrodzkim, który w XIII w. bronił Rusi przed niemieckim [zakonem w Inflantach]. [...] Film Siergieja Eisensteina zachwycił Stalina. Jego siła emocjonalna została w sposób doskonały podporządkowana propagandowemu przesłaniu, które głosiło, że bohaterstwo dowódcy i patriotyczna jedność narodu zapewni Rosji zwycięstwo [...]. W rzeczy samej tematyka filmu tak mocno wiązała się z [ówczesnym] zagrożeniem wojennym, że [z przyczyn politycznych] w 1939 roku władze nakazały, wkrótce po premierze, zdjęcie go z ekranów. Dopiero w 1941 roku wyświetlanie filmu wznowiono.

O. Figes, *Taniec Nataszy. Z dziejów kultury rosyjskiej*, Warszawa 2007, s. 371–372.

Wyjaśnij, dlaczego w 1939 r. władze nakazały wycofanie z kin w ZSRR omawianego filmu Siergieja Eisensteina, a w 1941 r. wznowiono jego projekcje.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 23.**Źródło 1. Zmiany granic Polski w latach 1939–1945.**

Na podstawie: *Polska na przestrzeni wieków*, red. H. Samsonowicz, Warszawa 2006, s. 664.

Źródło 2. Karta Atlantycka [fragment]

Deklaracja wspólna Prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki i Premiera p. Churchilla, reprezentującego Rząd Jego Królewskiej Mości w Zjednoczonym Królestwie, którzy spotkawszy się uważają za słuszne ogłosić pewne wspólne zasady w zakresie polityki narodowej ich obu krajów, na których opierają oni swą nadzieję osiągnięcia lepszej przyszłości dla świata. [...]

2. sygnatariusze nie życzą sobie zmian terytorialnych, które nie zgadzałyby się z wolno wypowiedzianymi życzeniami narodów, których te zmiany dotyczą;

3. sygnatariusze uznają prawo wszystkich narodów do wyboru formy własnego rządu; pragną przywrócenia niepodległości i niezależnych rządów w tych wszystkich państwach, które zostały pozbawione swej niepodległości.

T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w tekstach źródłowych. Wypisy*, t. IV, Rzeszów 2000, s. 86.

Źródło 3. Oświadczenie rządu polskiego na emigracji, 13 lutego 1945 r. [fragment]

[...] decyzje Konferencji Trzech zostały przygotowane i powzięte nie tylko bez udziału i upoważnienia rządu polskiego, ale i bez jego wiedzy. [...] Rząd polski oświadcza, że decyzje Konferencji Trzech dotyczące Polski nie mogą być uznane przez rząd polski i nie mogą obowiązywać narodu polskiego. Oderwanie od Polski wschodniej połowy jej terytorium przez narzucenie tzw. linii Curzona jako granicy polsko-sowieckiej naród polski przyjmuje jako nowy rozbiór Polski, tym razem dokonany przez sojuszników.

Historia 1789–1990. Wybór tekstów źródłowych dla szkół średnich, oprac. J. Eisler, M. Sobańska-Bondaruk, Warszawa 1995, s. 229–230.

Zadanie 23.1. (0–1)

Uzasadnij, że decyzje o których mowa w źródle 3., zaprzeczały zasadom polityki międzynarodowej przedstawionym w źródle 2.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 23.2. (0–1)

Czy stanowisko rządu polskiego w sprawie granic (źródło 3.) zostało uwzględnione w ostatecznym kształcie terytorialnym Polski (źródło 1.)? Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 24.

Fotografia. Moneta jubileuszowa, 1974 r.

www.polish-coins.com

Zadanie 24.1. (0–1)

Rozwiń akronim widoczny na monecie i podaj rok oficjalnego ustanowienia tej nazwy.

.....

.....

.....

Zadanie 24.2. (0–1)

Wyjaśnij – odwołując się do faktografii – dlaczego tę monetę jubileuszową wyemitowano w 1974 roku.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 25. (0–1)

Fotografia. Napisy na witrynach sklepowych

„Mówią Wieki” 2004, nr 3, s. 12.

Rozstrzygnij, w jakim państwie i kiedy (podaj rok) została wykonana ta fotografia. Swoją odpowiedź uzasadnij, odwołując się do źródła i własnej wiedzy.

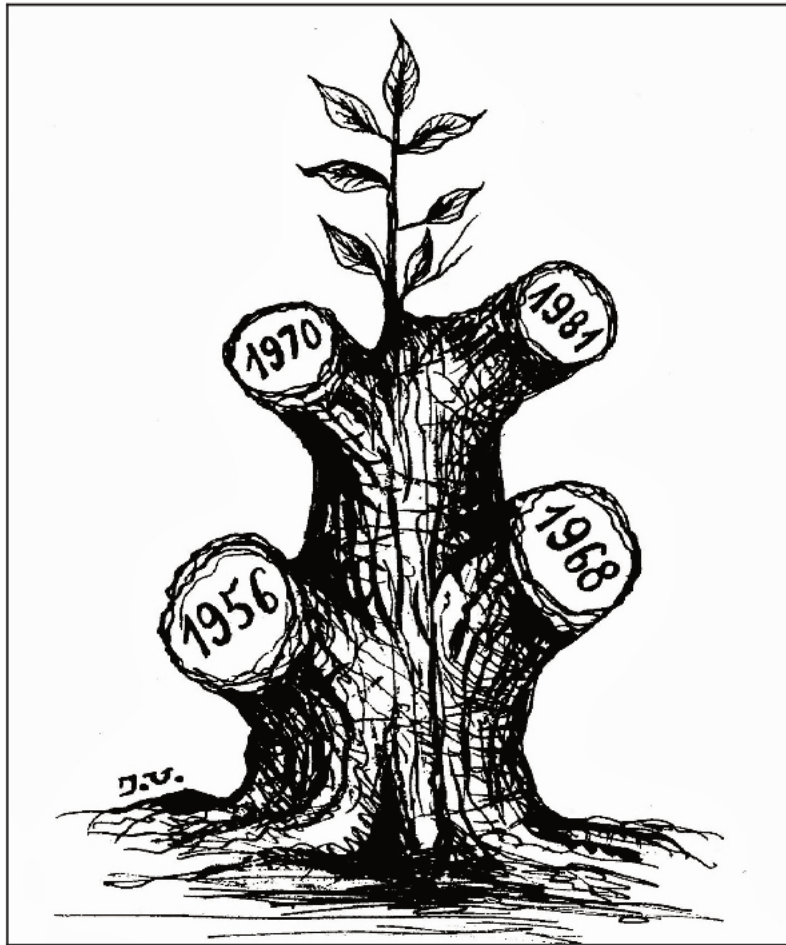
Państwo: Rok:

Uzasadnienie:

.....
.....
.....
.....

Zadanie 26. (0–2)

Rysunek satyryczny Jacka Urbańskiego, lata 80. XX w.

wmsoldarnosc.blogspot.com

Na podstawie treści rysunku i własnej wiedzy wyjaśnij jego symbolikę, dotyczącą powojennej historii Polski. W odpowiedzi odwołaj się do elementów graficznych i dat.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 27. (0–12)

Zadanie zawiera pięć tematów. Wybierz jeden z nich do opracowania

1. Przedstaw dokonania starożytnych Greków i Rzymian w dziedzinie kultury.
2. Scharakteryzuj i oceń politykę zagraniczną Kazimierza Wielkiego. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 27–28).
3. *Dwie drogi rozwoju gospodarczego Europy.* Porównaj system gospodarczy Rzeczypospolitej szlacheckiej i państw Europy Zachodniej w XVI–XVII wieku.
4. Europa po kongresie wiedeńskim. Scharakteryzuj sytuację polityczną w Europie w latach 1815–1848 i oceń jej stabilność.
5. Omów podobieństwa i różnice w polityce okupacyjnej III Rzeszy i ZSRR na ziemiach polskich w latach 1939–1941. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe (s. 29–30).

Materiały źródłowe do tematu 2.**Źródło A. O pokoju wieczystym z Krzyżakami**

Rozmowy pokojowe toczyły się [...] w Kaliszu. Spotkał się tam król Kazimierz i towarzyszący mu Bogusław V pomorski z przedstawicielami Zakonu. [...] Król polski zrzekł się praw do tych ziem, które Zakon dzierżył przed ostatnią wojną polsko-krzyżacką [...]. Zakon natomiast zwracał Polsce Kujawy i ziemię dobrzyńską.

M. K., Barański, *Dynastia Piastów w Polsce*, Warszawa 2008, s. 492.

Źródło B. Odnowienie układu sukcesyjnego z Andegawenami

[...] Kazimierz przybył do Budy wraz z przedstawicielami polskiego społeczeństwa w celu odnowienia i dokładniejszego sformułowania układu sukcesyjnego. Rządzący Polską Piast raz jeszcze potwierdził, że w przypadku jego śmierci bez męskiego potomka tron polski przejmą Andegawenowie. Uściślono jednak, że prawo do tronu polskiego przysługiwać ma tylko samemu Ludwikowi i jego bratankowi Janowi oraz ich synom. Z dziedziczenia zostały więc wykluczone córki obu Andegawenów.

M. K. Barański, *Dynastia Piastów w Polsce*, Warszawa 2008, s. 502

Źródło C. Mapa. Zmiany terytorialne państwa polskiego za panowania Kazimierza Wielkiego

Na podstawie: *Atlas historyczny Polski*, Wrocław 1987, s. 12–13

Źródło D. Zjazd monarchów w Krakowie

Ponadto kongres krakowski jest mniej godny uwagi ze względu na wagę samego wydarzenia niż ze względu na swe przyszłe znaczenie. Okazją do jego zwołania stała się wizyta Piotra de Lusignan, króla Cypru, który objeżdżał wówczas dwory Europy, organizując kolejną wyprawę krzyżową [...].

Gospodarz – Kazimierz, król polski, Ludwik, król węgierski, Waldemar, król duński, oraz książęta – Otto, książę bawarski, Ziemowit, książę mazowiecki, Bolko, książę świdnicki, Władysław, książę opolski, i Bogusław, książę słupski. Czas spędzali na turniejowych potyczkach, uczestniczyli słynnym bankiecie u Mikołaja Wierzyńka na miejskim rynku, a także – od czasu do czasu – rozmawiali o planowanej wyprawie krzyżowej. [...]

Dla reszty Europy kongres w Krakowie był mglistym, szybko zapomnianym epizodem. Dla Polski był to skromny debiut na scenie dyplomacji międzynarodowej.

N. Davies, *Boże igrzysko*, Kraków 1989, s. 110–111.

Materiały źródłowe do tematu 5.

A. Radziecki znaczek pocztowy upamiętniający datę 17 września 1939 r.

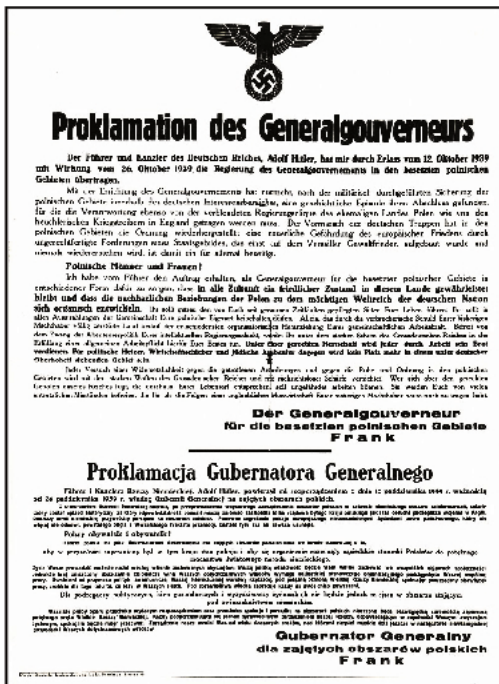
Napis: WYZWOLENIE BRATNICH NARODÓW ZACH. UKRAINY I ZACH. BIAŁORUSI

B. Fotografia. Pomnik *Poległym i Pomordowanym na Wschodzie*, Warszawa

www.um.warszawa.pl

C. Fotografia i treść afisza informującego o utworzeniu Generalnego Gubernatorstwa

Proklamacja Gubernatora Generalnego*
Führer i Kanclerz Rzeszy Niemieckiej, Adolf Hitler, powierzył mi rozporządzeniem z dnia 12 października 1939 r. ważnością od 26 października 1939 r. władzę Gubernii Generalnej na zajętych obszarach polskich. [...]
Polscy obywatele i obywatelki !

Führer polecił mi [...] dbać we formie stanowczej o to, aby w przyszłości zapewniony był w tym kraju stan pokoju i aby się organicznie rozwinęły sąsiedzkie stosunki Polaków do potężnego mocarstwa światowego narodu niemieckiego.

Życie Wasze prowadzić możecie nadal według wiernie zachowanych obyczajów: Waszą polską własność będzie wam wolno zachować we wszystkich objawach społeczności. [...]. Pod sprawiedliwą władzą zapracuje każdy na swój chleb powszedni. Dla podlegaczy politycznych, hien gospodarczych i wyzyskiwaczy żydowskich

nie będzie jednak miejsca w obszarze stojącym pod zwierzchnictwem niemieckim.

Wszelkie próby oporu przeciwko wydanym rozporządzeniom oraz przeciwko spokojowi i porządku na obszarach polskich niszczone będą bezwzględną surowością za pomocą potężnego oręża Wielkiej Rzeszy Niemieckiej. [...]

Gubernator Generalny dla zajętych obszarów polskich
Frank

www.1939.pl

*pisownia zgodna z oryginałem

D. Fotografia. Brama hitlerowskiego obozu Auschwitz

www.auschwitzphotographer.com

A series of horizontal dotted lines for writing.

A series of horizontal dotted lines intended for writing or drawing.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

